

Türkiye’de Artroskopi ve Diz Cerrahisinin Tarihçesi*

History of Arthroscopy and Knee Surgery in Turkey*

Veli Lök**[©]

Ege Üniversitesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı

Geliş / Received: 13.06.2021 Kabul / Accepted: 29.07.2021 Online Yayın / Published Online: 10.08.2021

Cite as: Lök V. Türkiye’de artroskopi ve diz cerrahisinin tarihçesi. Turk J Hip Surg 2021;1(2):37-44.

Öz

Artroskopi, ortopedi alanında endoskopik yöntemle eklem girmek, görmek, fotoğraf çekmek ve ameliyatları yapmak için kullanılan yenilikçi bir yöntemdir. Güncel olarak artroskopi, tanısal artroskopi ve artroskopik cerrahi olarak uygulamada işlev görmektedir. Şu anda çok ileri düzeyde olan artroskopinin teknolojik gelişimi ve yaygın kullanımı zaman almıştır.

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi (EÜTF), Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinde çalışırken ve meslek hayatımın “sonraki döneminde”, Türkiye’de artroskopi çalışmalarının başlamasına ve gelişmesine katkıda bulunmaya çalıştım.

Amacımız, artroskopinin dününden bugüne dünyadaki gelişmelerin temelinde, Türkiye’deki gelişimine kısaca değinmek ve artroskopi konusunda Türkiye’de tanık olduğumuz bilgileri paylaşmak, özellikle hasta ve halk sağlığı açısından önemini vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: artroskopi, tanısal artroskopi, artroskopik cerrahi, Ege üniversitesi, tıp fakültesi, ortopedi ve travmatoloji kliniği

ABSTRACT

Arthroscopy is an innovative method used in the field of orthopedics to enter the joint by endoscopic method, to see, to take photos and to perform operations. Currently, arthroscopy functions in practice as diagnostic arthroscopy and arthroscopic surgery. The technological development and widespread use of arthroscopy, which is currently very advanced, has taken time.

I tried to contribute to the initiation and development of arthroscopy studies in Turkey when I was working in Ege University Faculty of Medicine Orthopedics and Traumatology Clinic and in the “later period” of my professional life.

Our aim is to briefly touch on the development of arthroscopy in the world and in Turkey from yesterday up to today, and also to share the information we have witnessed about arthroscopy in Turkey, emphasizing its importance especially in terms of patient and public health

Keywords: arthroscopy, diagnostic arthroscopy, arthroscopic surgery, Ege university faculty of medicine, orthopedics and traumatology clinic

* *Bu makale orijinal metinden “Prof. Dr. M. Şerefettin Canda” tarafından yayına hazırlanmış olup, Türk Spor Yaralanmaları Artroskopi ve Diz Cerrahisi Derneği’nin 2005 yılına kadar olan dönemini kapsamaktadır.

* This article has been prepared for publication by Prof. Dr. M. Şerefettin Canda from the original text and it includes the period of the Turkish Sports Injuries, Arthroscopy and Knee Surgery Association until 2005.

** Prof. Dr. Veli Lök (15 Mart 1932, Uzundere, İzmir) (9 Şubat 1932, Yakapınar-Uludağ, Bayındır, İzmir): Türkiye’de Artroskopinin ve “Türkiye Spor Yaralanmaları, Artroskopi ve Diz Cerrahisi Derneği” (TUSYAD)’nin kurucusu (1987) olan Prof. Dr. Veli Lök, EÜTF Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalında başladığı akademik yaşamına (Asistan:1958-1963), emekli oluncaya (15 Mart 1999) dek devam etmiş, halen İzmir, Alsancak’daki Kliniği’nde çalışmalarını sürdürmektedir. Prof. Dr. Veli Lök İzmir Tabip Odası Başkanı (1976-1978) seçilmiş ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı (1990) kurucularındandır. İzmir’in yetiştirdiği “bir değer” ve bilim adamı olan Prof. Dr. Veli Lök, Türkiye’de Artroskopi alanındaki ilk girişimleri, ilk yayınları yapmış, Ortopedi ve Travmatoloji alanında çok sayıda bilimsel makale yazmıştır. Prof. Dr. Veli Lök, “işkenenin önlenmesi” için, bilimsel yöntemlerle fiziksel “işkenecilik” izlerini saptayan “buluş” niteliğindeki çalışmaları ile uluslararası literatüre geçmiş, Birleşmiş Milletler nezdinde etki yapmış ve İstanbul Protokolü’nün imzalanmasını sağlamıştır. Pek çok bilim insanı ve Ortopedi Uzmanının yetişmesine katkı yapmış, ulusal ve uluslararası ödüller almış olan Prof. Dr. Veli Lök bilimsel, eğitsel ve sağlık hizmeti anlamında tıbbi çalışmalarını güncel olarak sürdürmektedir (**Fotoğraf 1**).

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

V. Lök 0000-0002-5127-1172

Veli Lök ✉ velilok7@gmail.com

© Telif hakkı Türkiye Kalça Cerrahisi Dergisi’ne aittir. Logos Tıp Yayıncılık tarafından yayınlanmaktadır.
Bu dergide yayınlanan bütün makaleler Creative Commons 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

© Copyright Turkish Journal of Hip Surgery. This journal published by Logos Medical Publishing.
Licenced by Creative Commons 4.0 International (CC BY)

ÖZET

Artroskopi, ortopedi alanında endoskopik yöntemle ekleme girmek, görmek, fotoğraf çekmek ve ameliyatları yapmak için kullanılan yenilikçi bir yöntemdir. Güncel olarak artroskopi, tanısal artroskopi ve artroskopik cerrahi olarak uygulamada işlev görmektedir. Şu anda çok ileri düzeyde olan artroskopinin teknolojik gelişimi ve yaygın kullanımı zaman almıştır.

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi (EÜTF), Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinde çalışırken ve meslek hayatımın “sonraki döneminde”, Türkiye’de artroskopi çalışmalarının başlamasına ve gelişmesine katkıda bulunmaya çalıştım.

Amacımız, artroskopinin dünden bugüne dünyadaki gelişmelerin temelinde, Türkiye’deki gelişimine kısaca değinmek ve artroskopi konusunda Türkiye’de tanık olduğumuz bilgileri paylaşmak, özellikle hasta ve halk sağlığı açısından önemini vurgulamaktır.

Anahtar sözcükler: artroskopi, tanısal artroskopi, artroskopik cerrahi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği.

SUMMARY

Arthroscopy is an innovative method used in the field of orthopedics to enter the joint by endoscopic method, to see, to take photos and to perform operations. Currently, arthroscopy functions in practice as diagnostic arthroscopy and arthroscopic surgery. The technological development and widespread use of arthroscopy, which is currently very advanced, has taken time.

I tried to contribute to the initiation and development of arthroscopy studies in Turkey when I was working in Ege University Faculty of Medicine Orthopedics and Traumatology Clinic and in the “later period” of my professional life.

Our aim is to briefly touch on the development of arthroscopy in the world and in Turkey from yesterday up to today, and also to share the information we have witnessed about arthroscopy in Turkey, emphasizing its importance especially in

terms of patient and public health.

Key words: Arthroscopy, diagnostic arthroscopy, arthroscopic surgery, Ege University Faculty of Medicine, Orthopedics and Traumatology Clinic.

GİRİŞ

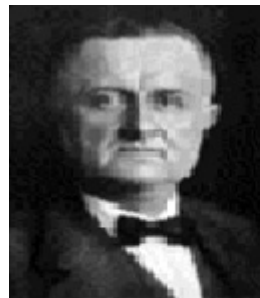
Artroskopi, eklem içerisine endoskopik yöntemle girip, görmek, fotoğraf çekmek, tanı (tanısal artroskopi) ve operasyon yapmak (artroskopik cerrahi) için kullanılan yenilikçi bir yöntemdir. Güncel olarak çok gelişmiş olan artroskopinin, teknolojik gelişmesi ve dünyada yaygın kullanımı zaman almıştır. Amacımız, dünden bugüne artroskopinin dünyada ve ülkemizdeki gelişimine değinmek, Türkiye’de artroskopi ile ilgili tanık olduğumuz bilgileri paylaşmak, hasta ve sağlık açısından önemini vurgulamaktır.

Fotoğ 1. Prof. Dr. Veli Lök (1932-)

DÜNYADA ARTROSKOPİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER

Artroskopedeki ilk çalışmalar, birbirinden bağımsız olarak İsviçre’de Eugen Bircher (1882-1956) (Fotoğ. 2) (1921) ⁽¹⁻³⁾ ve Japonya’da Kenji Takagi (1888–1963) (Fotoğ. 3) (1931) ⁽⁴⁾ tarafından yapılmıştır.

Fotoğ. 2. Eugen Bircher (1882-1956) (From McGinty JB, ed. Operative arthroscopy, 3rd ed. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins, 2003.)

Fotoğ. 3. Kenji Takagi (1888–1963) (From Ferkel RD. Arthroscopic surgery: the foot and ankle. Philadelphia, PA: Lippincott-Raven, 1996.)

Onları izleyerek, ABD’de Philip H. Kreuzer (1883-1943) (**Fotoğ. 4**)^(2,5), Michael S. Burman (1896-1974) (**Fotoğ. 5**)^(2,5-8), H. Finkelstein^(2,5,7) ve L. Mayer^(2,5,7,8) artroskopiye ilk geliştiren öncülerdir. Ancak ne yazık ki, II. Dünya Savaşı artroskopi çalışmalarını durdurdu.

Fotoğ. 4. Philip H. Kreuzer (1883-1943) (From Arthroscopy Association of North America. 30 years of excellence: a history of the Arthroscopy Association of North America. Rosemont, IL: Arthroscopy Association of North America, 2011.)

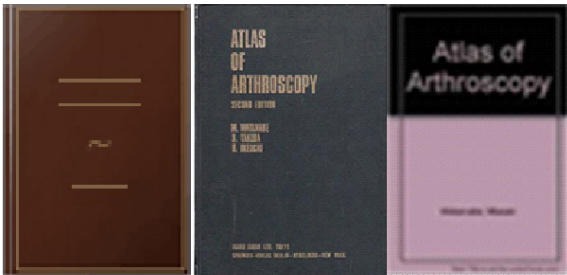
Fotoğ. 5. Michael S. Burman (1896-1974) (From McGinty JB, ed. Operative arthroscopy, 3rd ed. Phil, Lippincott Williams & Wilkins, 2003.)

Sonraki yıllarda, Kenji Takagi’nin öğrencisi Japon Masaki Watanabe’nin (1911–1995) (**Fotoğ. 6**) çalışmaları, artroskopinin yaygın kullanılmasını özendirdi (1953)⁽⁹⁾.

Fotoğ. 6. Masaki Watanabe (1911-1995) (From Ferkel RD. Arthroscopic surgery: the foot and ankle. Philadelphia, PA: Lippincott-Raven, 1996.)

1957’de Watanabe’nin “Artroskopi Atlası”nı çıkarması (ikinci baskı 1969), bu alandaki önemli dönüm noktasıdır (**Resim 1a-c**)⁽¹⁰⁾.

Resim 1a-c. Masaki Watanabe, Sakae Takeda, Hiroshi Ikeuchi. Atlas of Arthroscopy. First edition, Igaku Shoin, Tokyo, 1957;176 (2nd edition, Igaku Shoin, Tokyo, 1969;176; 3rd ed. edition. Springer, 1979;156.)

O dönemde Avrupa’dan ilk yayınlar Fransa’dan geldi (Hurter, 1955)⁽¹¹⁾, (Imbert,1956)⁽¹²⁾.

Artroskopik cerrahide ilk uygulamayı Watanabe bildirdi (1962)⁽¹³⁾.

Ancak, tanısal artroskopi ve artroskopik cerrahi alanındaki asıl gelişmeler 1970’den sonra yaşanmıştır. Bu alandaki gelişmeler hâlen devam etmekte olan çığ gibi bir gelişme olarak nitelendirilebilir.

Artroskopi alanındaki, 1970’den sonraki gelişmeler özetle şöyledir⁽¹³⁻²⁸⁾:

- Japonya’dan Ikeuchi⁽²⁰⁾,
- ABD’de O’Connor (**Fotoğ. 7**), MC Ginty, DeHaven⁽²¹⁾, Joyce, L. Johnson, Metcalf, Sprague,

Fotoğ. 7. Richard L. O’Connor(1933-1980) (Who’s Who in Orthopedics, pp. 249.)

- Kanada’da RW Jackson (**Fotoğ. 8**)⁽¹⁵⁻²³⁾,
- İngiltere’den Henry ve Dandy^(23,24),

Fotoğ. 8. Robert Jackson (From Ferkel RD. Arthroscopic surgery: the foot and ankle. Philadelphia, PA: Lippincott-Raven, 1996.)

- İsviçre’den Glinz^(25,26), Jakob,
- İsveç’de Eriksson (**Fotoğ. 9**), Gillquist, Oretorp, Hamberg,

Fotoğ. 9. Enjar K.G. Eriksson (1929-) (From AOSSM, 2001)

- Almanya’da Hensche⁽²⁷⁾, Ohnsorge, Klein, Hertel, Meikel, Holder, Lönert, Raunest,
- Fransa’da Ramadier, Dupont,
- Hollanda’dan Eikalar,
- Avusturya’da Höfer, artroskopinin öncüleridir. Bugün dünyada bu öncüleri izleyenler ve bilimsel yayınlar sayılamayacak kadar çoktur⁽²⁸⁾.

TÜRKİYE'DE ARTROSKOPİ ALANINDAKİ GELİŞMELER

Ülkemizde artroskopi, komşu ülkelerin yanı sıra birçok ülkeden çok daha önce uygulanmaya başlandı.

Bu erken gelişmede, benim (Veli Lök) ve bazı öncü çalışmaların etkisi olmuştur ⁽²⁹⁻³¹⁾ ve bunlar özetle aşağıda sunulmuştur.

a) Prof. Dr. Ejnar Eriksson (Avustralya-Melbourne, 1974)

1974 yılında Avustralya, Melbourne'de düzenlenen 20. Uluslararası Spor Hekimliği (FIMS) Kongresi'nde Prof. Dr. Ejnar Eriksson'dan artroskopinin klinik uygulamalarını dinledim (Prof. Dr. Veli Lök bu toplantıya, EÜ. Rektörü ve EÜ. Spor Enstitüsünün kurucusu Prof. Dr. Necati Akgün "1922-2017" ile katılmıştır.).

b) SICOT Kongresi (Danimarka-Kopenhag, 1975)

1975 yılındaki SICOT (Société Internationale de Chirurgie Orthopédique et de Traumatologie, Kopenhag) Kongresi'nde "Uluslararası Artroskopi Derneği'nin" toplantılarına Dr. Enver Aydoğan (ABD) ile katıldım ve Sayın Aydoğan'ın önerisi ile bu derneğin üyesi oldum.

c) Dr. Enver Aydoğan, Türkiye'de ilk artroskopi konferans (İzmir, Çeşme, 1976)

Ülkemizdeki artroskopi ile ilgili bilimsel konferansların ilkinin, Dr. Enver Aydoğan tarafından, Ege Ortopedi Travmatoloji Rehabilitasyon Derneği Diz Yaralanmaları Sempozyumu (Çeşme, İzmir 20-22 Mayıs 1976)'nda verilmesini sağladım.

d) Uluslararası Artroskopi Kursu (Fransa-Nice, Nisan 1977)

Prof. Dr. Erdoğan Altinel, Op. Dr. Behçet Sepici ve Op. Dr. Erol Süldür ile birlikte Nice-Fransa'daki Uluslararası Artroskopi Kursuna Nisan 1977'de katılmamız ve orada Prof. Dr. E. Eriksson ile karşılaşmamız, kendisini Türkiye'ye artroskopi kursu düzenlemek üzere davet etmemizin, ülkemizde artroskopinin güçlü olarak başlamasında önemli katkısı olmuştur.

e) Prof. Dr. E. Eriksson, Tanısal Artroskopi Kursu (Uygulamalı) İzmir (1977)

Prof. Dr. E. Eriksson ile Ekim 1977'de İzmir'de ilk kursu düzenledim ve katılanlara belge verildi.

f) Prof. E. Eriksson'un Ankara ve İstanbul

konferansları (1977)

Prof. E. Eriksson'un Ankara ve İstanbul'da da artroskopi ve çapraz bağ rekonstrüksiyonu konulu konferansları, meslektaşlarımızın artroskopi konusunda bilgilenmelerini sağladı.

g) Ülkemizde ilk artroskopi uygulamaları (1977)

Ülkemizde ilk artroskopi uygulamaları 1977 yılında Ege ve Ankara Üniversitesi, Ankara Numune Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji kliniklerinde başlamıştır.

h) Prof. Dr. Ahmet Sebik'in İsveç'e eğitim için gitmesi

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinde 1977'de başlayan artroskopi uygulamaları, Prof. Dr. Ahmet Sebik'in İsveç'teki eğitimini tamamlayıp ülkeye dönüşünden sonra rutin diyagnostik inceleme hâline gelmiştir.

i) Bilimsel çalışmaların sonuçları ve yayınlar

- Bu çalışmaların sonuçlarını 1979'dan itibaren birlikte yayınladık.
- Türkiye'de ilk artroskopi yayını Erdoğan Altinel'e ve Ahmet Sebik'e aittir (1979).
- İlk yurt dışı yayın Ahmet Sebik tarafından yapılmıştır (1980).
- T. Aydın ve E. Altinel ilk defa "dana dizini" model olarak kullandılar (1985).
- İlk doçentlik tezi O. Ertem tarafından Paris'te hazırlanmıştır (1972).
- Dr. Öf. Taşer, hazırladığı uzmanlık tezini kitapçık olarak yayınlamıştır (1984).
- Dr. H. Durmaz, Dr. M. Enginsu, Dr. ML. Baydar, Dr. C. Kına, Dr. H. Hüner artroskopi konusunda uzmanlık tezleri hazırladılar.
- Dr. Ali Birol Gülman, artroskopi ile ilgili bir kitapçık yayınladı.

Bu yayınlardan bazıları aşağıdadır:

- 1) **Altinel E.** Artroskopinin diz travmalarındaki önemi. Türkiye Ortop. ve Trav. Dergisi 1979;8:5-19.
- 2) **Sebik A.** Diz eklemi artroskopisi (Knee joint arthroscopy) Spor Hekimliği Dergisi (Turkish Journal of Sports Medicine) 1980;15:83-90.
- 3) Eriksson E., **Sebik A.** A comparison between the transpatellar tendon and the lateral approach to the knee joint during arthroscopy. The American Journal of Sports Medicine. 1980;8: 103-105.
- 4) **Lök V, Sebik A.** Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi Kliniğinde Yapılan Diagnostik

- Artroskopinin ilk Sonuçları (5. Balkan Spor Hekimliği Derneği Kongresi, İzmir, 1981). Spor Hekimliği Dergisi. Aralık 1981;16(4): 195-197 (Ayrı Baskı).
- 5) Eriksson E., **Sebik A.**, Arthroscopy and Arthroscopic Surgery in a Gas Versus Fluid Medium. Orthopedic Clinics of North America. 1982;13;293-298.
 - 6) Taşer Ö. Diz ekleminde artroskopi, Acta Orthop Traum Turc. Supp. 6, 1984.
 - 7) **Lök V.** Artroskopi. Genç Hekim Dergisi. Ege Tıp Fak. Öğrenci Derneği Yayın Organı. 1987; Şubat:24-25, 1987.
 - 8) **Sebik A.** Diz eklemi artroskopisinde giriş yerleri, anestezi ve dizin artroskopik anatomisi. Acta. Orthop Traum Turc. 1987;21:83-85.
 - 9) **Lök V.** Artroskopinin Tarihi ve Geleceği. Acta Orthop Traumatol Turc. 1987; 21(3):82.
 - 10) **Lök V.** Menisküs lezyonlarında artroskopik cerrahi (Arthroscopic surgery in meniscus lesions). Acta Orth Traum Turc. 1988;22: 221-228.
 - 11) Alturfan AK. Pınar H., Aşık M. Dizin artroskopik cerrahisi klinik sonuçlar. Acta Orthop Traum Turc. 1989;23:5.
 - 12) Tanker Ü., Gür S. Diz eklemi osteokondritis dissekansında artroskopik tedavi. Acta Orthop Traum Turc 1993;27:305-308.
 - 13) Alturfan AK. Patellofemoral eklemin artroskopik değerlendirilmesi ve tedavisi. Acta Orthop Traum Turc 1995;29-380-384.
 - 14) **Lök V.** Meniskal patolojilerin tedavisinde tarihsel gelişim ve güncel durum. Acta Orthop Traum Turc 1997;31: 416-419.
 - 15) **Sebik A.** Artroskopi ile menisküs cerrahisinde kullanılan araçlar. Acta Orthop Traum Turc. 1997; 31(5):389-391.

Derneğimizin kuruluşu sonrası (1987-1992) ilk 5 yılındaki artroskopi ile ilgili yayınları tarih sırası ile aşağıdadır:

1. E. Altinel, A. Sebik (1979),
2. V. Lök, A. Sebik (1981),
3. ÖF. Taşer, S. Saldıran, M. Yücel (1984),
4. T. Aydın, E. Altinel (1985),
5. K. Perçinel (1987),
6. Y. V. Sözen, A. Göksan, A. Alturfan, L. Köstem, M. Binnet, Ş. Atik, MN. Doral, H. Pınar, B. Zeren, F. Öztop, S. Gür (1988),
7. H. Aydınok, E. Gür, M. Âşık, S. Bölükbaşı, U. Şanlı,

- E. Şener, A. Şarлак, F. Korkusuz, İ. Ayas, Ş. Tuğrul, B. Sepici, Y. Karakoç, O. Gürcan, ML. Baydar, N. Aydoğan, B. Uslu, Y. Âdemoğlu, M. Kocaoğlu, O. Güven, R. Kurultay, M. Altuğ, R. Akbaş (1989),
8. N. Gürman, M. Karahan, B. Gülman, M. Demirhan, H. Durmaz, H. Hüner, U. Işıklar, Y. Ateş, M. Boyacıoğlu, İ. Çevher (1990)
9. A. Göğüş, B. Alpaslan, MC. Avkan, O. Corsan, NR. Tandoğan, H. Özdemir, I. Akgün, E. Acaroğlu, R. Erginer, M. Demirtaş, B. Atilla, MA. Tümöz, İ. Tan (1991),
10. M. Enginsu, YB. Sürel, G. Zorer, M. Karlı, R. Çalışkan, F. Yöntem, M. Çıray, MF. Nuzumlalı (1992).

Son yıllarda, “spor yaralanmaları-artroskopi-diz cerrahisi” alanındaki yurt içi ve yurt dışı yayınlar uluslararası düzeye ulaşmıştır.

Bu yazımızda, artroskopi alanında yapılan son yılların bilimsel toplantılarını, sayısal olarak vermemiz olası değildir. Bu nedenle, böylesi bir değerlendirmeyi ilerideki araştırmacılara bırakıyorum.

i) **Dr. Enver Aydoğan, Türkiye’de ilk artroskopi kursu (Ankara, 1994)**

Dr. Enver Aydoğan ile artroskopi konusundaki ilişkilerimizi devam ettirdim.

Dr. Enver Aydoğan’ın 1994 yılında, Ankara’daki 4. kongremizin (İleri Cerrahi Artroskopi Kursu, Uygulamalı, Ankara, 1994) konuğu olmasında katkıları oldu.

DERNEKLEŞME ÇALIŞMALARI VE DERNEĞİMİZİN KURULUŞU

1983 yılında başlayan dernekleşme çalışmaları 1987’de tamamlanmış “**ARTROSKOPİ ve DİZ CERRAHİSİ DERNEĞİ**” kurulmuştur.

Genel merkezi İzmir’de olan derneğimiz, 7 şubesi ile (Ankara, Çankaya, İstanbul, Antalya, Adana, Aydın, İzmir) yurt yüzeyine yayılmış bir çalışma yürütmektedir.

Balıkesir, Bursa, Uşak, Muğla, Denizli ve Samsun’da da yapılanmaya giden derneğimizin şube kolları da artroskopinin bu bölgelerde gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Artroskopi ve Diz Cerrahisi Derneği, uluslararası

çalışma yapan derneklerin yapısına uygun olarak "Spor Yaralanmaları"nın da yasal olarak kapsamına alarak "**TÜRKİYE SPOR YARALANMALARI ARTROSKOPİ ve DİZ CERRAHİSİ DERNEĞİ**" olarak adını değiştirmiştir.

TÜRKİYE SPOR YARALANMALARI ARTROSKOPİ VE DİZ CERRAHİSİ DERNEĞİ BAŞKANLARI:

Prof. Dr. Veli Lök (1987-1992),
 Prof. Dr. Erdoğan Altinel (1992-1994),
 Prof. Dr. Ethem Gür (1994-1996),
 Doç. Dr. Ahmet Sebik (1996-1998),
 Prof. Dr. Aziz K. Alturfan (1998-2000),
 Prof. Dr. Ahmet T. Aydın (2000-2002),
 Prof. Dr. Mahmut N. Doral (2002-2004)

TÜRKİYE SPOR YARALANMALARI ARTROSKOPİ VE DİZ CERRAHİSİ DERNEĞİ KONGRELERİ

- 1- **Türk Artroskopi ve Diz Cerrahisi Kongresi** (uluslararası katılımlı), İstanbul, Ekim 1991, Onursal Başkan: E. Eriksson-R. Ege, Kongre Başkanı: A. K. Alturfan, Genel Sekreter: Ö. F. Taşer.
- 2- **Türk Artroskopi ve Diz Cerrahisi Kongresi** (uluslararası katılımlı), Antalya, Nisan 1994, Onursal Başkan: K. DeHaven-A. Göksan, Kongre Başkanı: E. Altinel, Genel Sekreter: A. T. Aydın.
- 3- **Türk Spor Yaralanmaları Artroskopi ve Diz Cerrahisi Kongresi** (uluslararası katılımlı), Ankara, Eylül 1996, Onursal Başkan: R. Jackson, T. Göğüş, Z. Korkusuz, Ö. Şarlak, Kongre Başkanı: E. Gür, Genel Sekreter: M.N. Doral.
- 4- **Türk Spor Yaralanmaları Artroskopi ve Diz Cerrahisi Kongresi** (uluslararası katılımlı), İzmir, Eylül 1998, Onursal Başkan: F.H. Fu, V. Lök. Kongre Başkanı: A. Sebik, Genel Sekreter: L. Köstem.
- 5- **Türk Spor Yaralanmaları Artroskopi ve Diz Cerrahisi Kongresi** (uluslararası katılımlı), İstanbul, Ekim 2000, Onursal Başkan: J.P. Fulkerson, A.K. Alturfan, Kongre Başkanı: Ö.F. Taşer, Genel Sekreter: I. Akgün.
- 6- **Türk Spor Yaralanmaları Artroskopi ve Diz Cerrahisi Kongresi**, (uluslararası katılımlı), Antalya, Ekim 2002, Onursal Başkanı: P. Renström, E. Altinel, Kongre Başkanı: A.T. Aydın, Genel Sekreter: S. Gür.
- 7- **Türk Spor Yaralanmaları Artroskopi ve Diz**

Cerrahisi Kongresi, III. Asya Pasifik Diz Cerrahisi Kongresi ile birlikte, 30 Ekim-4 Kasım-2004'te Ankara'da düzenlendi. Onursal Başkan: E. Gür, J. A. Bergfeld, T. Koshino. Kongre Başkanı: M.N. Doral, Genel Sekreter: R. Tandoğan.

TÜRKİYE SPOR YARALANMALARI ARTROSKOPİ VE DİZ CERRAHİSİ DERNEĞİ ARTROSKOPİ KURLARI

Derneğin eğitim programı kongreler, simpozyumlar dışında kurslar (4 aşamalı)'dan oluşmaktadır:

1. Temel Tanısal Artroskopi Kursu,
2. Temel Cerrahi Artroskopi Kursu,
3. İleri Cerrahi Artroskopi Kursu,
4. Küçük Eklemler Artroskopik Cerrahi Kursudur.

1977-2004 yılları arasında düzenlenen artroskopi kursları ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir:

Tanısal Artroskopi Kursu (uygulamalı) İzmir 1977),
Tanısal Artroskopi Kursu (model üzerinde) Antalya (1985),
Cerrahi Artroskopi Kursu (dana dizi model) İzmir (1986),
Tanısal Artroskopi Kursu (model üzerinde) İstanbul (1989),
Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1991),
Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1992),
Tanısal Artroskopi Kursu (uygulamalı) İzmir (1992),
İleri Cerrahi Kursu (uygulamalı) Ankara (1992),
Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) İstanbul (1993),
Cerrahi Artroskopi Kursu Antalya (1993),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Ankara (1993),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Ankara (1994),
Ön Çapraz Bağ Kursu (uygulamalı) İzmir (1994),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1995),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1996),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Ankara (1997),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1997),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1998),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (1999),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (2000),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) (A.O. ile birlikte Diz Çevresi Kırıkları) Ankara-Çankaya (2000),
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (2001),

Ayak Bileği Artroskopi Kursu (uygulamalı) Antalya (2001),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Ankara, Çankaya (2001),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (uygulamalı) Ankara (2002),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (üst ekstremitte) (kadavra uygulamalı) Ankara-Çankaya (2002),
İleri Cerrahi Artroskopi Kursu (Artroskopik Destekli Minimal İnvaziv Cerrahi) (kadavra uygulamalı) Ankara, Çankaya (2003).
Temel Cerrahi Artroskopi Kursu, Antalya (2004)

Artroskopi kurslarımız, uluslararası kursların temel özelliklerini taşımaktadır.

Teorik bilgi, derneğimizin belirlediği deneyimli eğiticiler tarafından verilmekte, model üzerinde çalışma ile kişilere pratik beceri kazandırılmakta, hasta üzerinde uygulama ile canlı örneklerde deneyim kazandırılmaktadır.

Antalya'daki ilk **Temel Cerrahi Artroskopi Kursu**'ndan itibaren **Op. Dr. Ünal Tanker**'in (Bremen, Almanya) uygulamalara öğretim üyesi olarak katılması, ülkemizdeki birçok meslektaşımızın artroskopi eğitiminde çok önemli katkılar yapmıştır.

Op. Dr. Ünal Tanker ayrıca, 200 civarında meslektaşımızın Almanya'daki merkezinde pratik eğitim almasını sağlamıştır.

DİĞER BİLİMSEL TOPLANTILAR

Spor Yaralanmaları, Artroskopi ve Diz Cerrahisi alanındaki "Diğer Bilimsel Toplantılar" aşağıdadır:

Kayak Yaralanmaları (Bursa-Uludağ-1978)
Gonartroz (Denizli-Pamukkale-ADCD -1988)
Patella Femoral Sorunlar (Pamukkale-ADCD-1990)
Spor Yaralanmaları (Ankara-Gazi-1991)
Spor Yaralanmaları (Ankara-Hacettepe-1991)
Ön Çapraz Bağ (Antalya-ADCD-1991)
Spor Yaralanmaları (Ankara-Hacettepe-1992)
Menisküs Dikişi (İzmir-ADCD-1994)
Menisküs Dikişi (İstanbul-ADCD-1994)
Spor Yaralanmaları (Ankara-Hacettepe-1994)
Spor Yaralanmaları (Ankara-Hacettepe-1997)
Artroskopide Güncel Konular (Çankaya-1999)
Kayak Yaralanmaları (Eğirdir/Isparta-1999)

Kayak Yaralanmaları (Eğirdir/Isparta-2001)
Artroskopi Diz Cerrahisi (Urfa/Harran-2001)
Ön Çapraz Bağ (İstanbul-2001)
Ege Diz Cerrahisi Artroskopi (Pamukkale-2002)
Ege Diz Cerrahisi Artroskopi (Balçova-2003)
Ege Diz Cerrahisi Artroskopi, SYADCD (Kuşadası-2004)
Diz Artroplastisi (Gazi Üni.Ankara-1987-Model)
Diz Artroplastisi (ADCD-Antalya-1990-Uygulamalı)
Diz Artroplastisi (ADCD-Pamukkale-1993-Konferans)
Diz Artroplastisi (TOTBİD- Antalya-Artroplastisi Kongresi).

BİLİMSEL DERGİLER

Türkiye'de spor yaralanmaları, artroskopi ve diz cerrahisi konusundaki çalışmalara önemli yer veren aşağıdaki bilimsel dergiler yayınlanmaktadır:

1. **Acta Orthopædica a Traumatologica Turcica (AOTT, 1962)** (5. sayı) "Artroskopi ve Diz Cerrahisi Özel Sayısı" şeklinde, 1987'den beri derneğimiz ile bağlantılı olarak İstanbul'da yayınlanıyor.
2. **Artroskopi ve Artroplastisi Dergisi** (Eklem Hastalıkları ve Cerrahisi) (Ankara)
3. **Turkish Journal of Bone and Joint Surgery** (Ankara)
4. **Hacettepe Ortopedi ve Travmatoloji Dergisi** (Ankara)

Yukarıda kuruluşu, bilimsel çalışmaları, eğitim çalışmaları, ulusal ve uluslararası bilime katkıları ve öncü girişimleri ile belirtmeye çalıştığımız "**Türkiye Spor Yaralanmaları, Artroskopi ve Diz Cerrahisi Derneği**" kuruluşundan (1987) bu yana vatandaşlarımızın bu modern tedavi yönteminden yararlanmasına katkıda bulunduğu gibi, ulusal ve uluslararası bilimsel gelişmelere de katkısını sürdürmekle hepimizin övünç kaynağıdır.

Burada, şimdiye kadarki bütün kongrelerimize bilimsel katkıda bulunan ve yüzlerce meslektaşımızı kliniklerinde eğiten, dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen meslektaşlarımıza ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Derneğimizin oluşumuna, gelişmesine emek veren ve katkıda bulunan tüm meslektaşlarımızı kutlar başarılarının sürmesini dilerim.

Saygılarımla,
Prof. Dr. Veli Lök

Çıkar Çatışması: Yoktur
Finansal Destek: Yoktur

Conflict of Interest: None

Funding: None

KAYNAKLAR

- 1) Bircher E. Die Arthroendoscopy. Zentralbl Chir. 1921;48:1460-1461.
- 2) Watanabe M. Memories of the Early Days of Arthroscopy. J Arthroscopic and Related Surgery. 1986;2(4):209-14. [https://doi.org/10.1016/S0749-8063\(86\)80073-1](https://doi.org/10.1016/S0749-8063(86)80073-1)
- 3) Kieser CW, Jackson RW. Eugen Bircher (1882-1956) the first knee surgeon to use diagnostic arthroscopy. Arthroscopy, 2003 Sep;19(7):771-6. doi: 10.1016/s0749-8063(03)00693-5. PMID: 12966386.
- 4) Takagi K. Practical experiences using Takagi's arthroscopy. J Jpn Orthop Assoc. 1933;8:132.
- 5) Ferkel RD. Musculoskeletal KeyFastest Musculoskeletal Insight Engine: Historical Developments.
- 6) Burman MS Arthroscopy of the direct visualization. J Bone and Joint Surgery. 1931;13:669-695.
- 7) Burman MS, Finkelstein H, Mayer L. Arthroscopy of the knee Joint. J Bone and Joint Surgery. 1934;16(2):255-268.
- 8) Mayer L, Burman MS. Arthroscopy in the diagnosis of meniscal lesions of the knee joint. Am J Surg. 1939;43:50. [https://doi.org/10.1016/S0002-9610\(39\)90871-8](https://doi.org/10.1016/S0002-9610(39)90871-8)
- 9) Masaki Watanabe 1911–1995. J Bone Joint Surg Br. 1995;77B:662
- 10) Watanabe M, Takeda S, Ikeuchi H. Atlas of Arthroscopy. First edition, Igaku Shoin, Tokyo, 1957;176. 2nd edition, (Igaku Shoin, Tokyo, 1969;176; 3rd ed. Edition. Springer, 1979;156.)
- 11) Hurter E Arthroscopy; a new method of knee examination. Rev Chir Orthop Reparatrice Appar Mot. Oct-Dec 1955;41:763-66. PMID: 13311021
- 12) Imbet R. L'arthroscopie du genou; sa technique (Arthroscopy of the knee; its technic). Mars Chir. 1956 May-Jun;8(3):368-9. PMID: 13368738. [Article in French]
- 13) Watanabe M. Bechtol RC, Nottage WM. History of Arthroscopic Surgery. In O'Connor's Textbook of Arthroscopic Surgery (Ed: Sharhriaree H.).Lippcott Co. Philedelphia, 1981;1-6.
- 14) O'Connor RL, Shahriaree H. O'Connor's Textbook of Arthroscopic Surgery. Philadelphia: J. B. Lippincott, 1992.
- 15) Jackson RW, Abe I. The role of arthroscopy in the management of disorders of the knee. An analysis of 200 consecutive examinations. J Bone Joint Surg Br. 1972 May;54(2):310-22. PMID: 5034829 <https://doi.org/10.1302/0301-620X.54B2.310>
- 16) Jackson RW, Dandy OJ. Arthroscopy of the Knee. London: Grone & Stratton, 1976.
- 17) Jackson RW (Chief) From the Scalpel to the Scope: The History of Arthroscopy, Baylor University Medical Center Proceedings, 1996;9:4, 77-79, DOI:10.1080/08998280.1996.11930007
- 18) Lök V. Meniskus lezyonlannda artroskopik cerrahi. Acta Orth Traum Turc. 1988;22, 221 -228.
- 19) Alturfan A, Pinar H. Diz ekleminin artroskopik cerrahisi. Acta Orthop Traum Turc. 1988; 22:262-267.
- 20) Ikeuchi H. Arthroscopic treatment of the dicoid lateral meniscus: Technique and long-term results Clin.Orthop. Rel. Res. 1982;167:19-28. <https://doi.org/10.1097/00003086-198207000-00005>
- 21) DeHaven KE, Collins R. Diagnosis of internal dearrngements of the knee. J Bone Joint Surg. 1975;57-A, 802-810.
- 22) Jackson RW. Memories of the early days of arthroscopy: 1965-1975. The formative years. Arthroscopy. 1987;3(1):1-3. doi: 10.1016/s0749-8063(87)80002-6. PMID: 3551979.
- 23) Dandy DJ, Jackson RW. The impact of arthroscopy on the management of disorders of the knee. J Bone Joint Surg. 1975;57-B, 346-348. <https://doi.org/10.1302/0301-620X.57B3.346>
- 24) Dandy DJ. Arthroscopic surgery of the knee. 1st Ed. Churchill Livingstone, 1981.
- 25) Glinz W. Artroskopi ve atoskopik temel cerrahi bilgiler. Acta Orthop Traum Turc. 1987;21:88-89.
- 26) Glinz W, Ghafier M. Artroskopische meniskusresektion: Resultate 1-7 jahre nach der operation. Artroskopi-Artroskopik Cerrahi Kursu. Aralık 1988, İzmir.
- 27) Hensche HR.: Artroskopische Operationen. In: L. Diethelm, O. Olsson, F. Strand, H. Vieten, A. Suppinger (Hrsg.). Die Arthroskopie des Kniegelenkes. Springer, Berlin-Heidelberg-New York, 1978. https://doi.org/10.1007/978-3-662-00583-5_17
- 28) Kambhampati SB, Vaishya R. Most cited publications in arthroscopy. J Arthrosc Surg Sports Med 2020;1(2):212-7. https://doi.org/10.25259/JASSM_5_2020
- 29) Baydar ML, Gür E. Türkiye'de artroskopi ve artroskopik cerrahinin tarihçesi. Hacettepe Ortopedi Dergisi 1991; 1(2):118-120.
- 30) Baydar ML. Türkiye'de artroskopi ve artroskopik cerrahi üzerine bir anket çalışması. XII. Milli Türk Ortop ve Trav Kitabı (Ed: Ege R), 1991;790-791.
- 31) Kayıran E, Orhan Z, Kurt A, Dağ AZ, Yazıcı N. Diz eklemi hastalıklarında artroskopinin önemi. Endoskopik Laparoskopik ve Minimal İnvaziv Cerrahi Dergisi 1995;2:49-52.